

ІНТЕГРАЦІЯ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ В РОБОТУ ПЕРЕКЛАДАЧА У ХМАРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ МАТЕСАТ

Марія МАТВІЙЧУК

*Здобувачка вищої освіти першого(бакалаврського) рівня вищої освіти
факультету іноземної філології
Волинського національного університету імені Лесі Українки*

Науковий керівник:

Олена КАРПІНА

*кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри прикладної лінгвістики
Волинського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк*

Індустрія перекладу зазнала кардинальних змін в умовах тотальної цифровізації. Перехід від класичних методів роботи, що базувалися на використанні паперових словників до активного впровадження CAT-інструментів змінив вимоги до фахівця. Якщо раніше професіоналізм визначався переважно ерудицією, то сьогодні ключовим є вміння користуватись програмним забезпеченням та хмарними технологіями. В часи стрімкого росту контенту автоматизація стає вирішенням, так як традиційні методи не задовільняють потреби ринку. Наразі технології беруть на себе більшість рутинних операцій.

Актуальність питання застосування хмарних технологій зумовлена тим, що використання програм машинного перекладу стало широко розповсюдженим сьогодні. Правильний підбір програмного забезпечення полегшує роботу при перекладі великих об'ємів тексту та відкриває широкий спектр функцій, які можуть допомогти у структуруванні роботи. Розподіл її між колегами дозволяє організувати колаборації у реальному часі, коли усі члени команди працюють над одним завданням.

Метою даної роботи є ознайомитись з процесами та особливостями машинного перекладу у хмарному середовищі Matecat, що включає дослідження його функціоналу та впливу на якість перекладацького процесу. Крім того, робота передбачає оцінювання впливу автоматизованих процесів на ефективність перекладацького циклу в умовах групового завдання.

Історія перекладу сягає корінням у давні часи, виникнувши як необхідність комунікації між різними мовними спільнотами. Як

зазначає дослідниця Марі Леберт, перші зафіксовані свідчення перекладацької діяльності з'являються ще в Месопотамії, а розквіту вона набуває в античному світі, де закладаються основи поняття смислового перекладу[1]. З часом галузь еволюціонувала від рукописної праці до автоматизації, що призвело до величезного стрибка у прогресі. Сьогодні цей процес знаходить продовження у комп'ютерних програмах та хмарних сервісах, що дозволяють зменшувати витрати часу на повторювані операції.

Сучасні CAT-інструменти – це програмні рішення, розроблені для оптимізації робочого циклу. Вони включають такі важливі елементи, як перекладацька пам'ять, яка накопичує досвід попередніх проєктів, бази даних для забезпечення точності термінології, а також системи контролю якості та інструменти автоматичного перекладу [2]. За умов їх ефективного використання можна пришвидшити процес виконання роботи та підвищити стилістичну єдність тексту, перетворивши процес перекладу на раціональне керування лінгвістичними ресурсами.

Matecat є сучасною хмарною платформою для перекладачів. Вона одночасно є зручним середовищем для роботи у команді та містить у собі низку корисних функцій. На відміну від багатьох CAT-інструментів, вона поєднує безоплатність із можливостями для спільної роботи, через що вона набула популярності серед студентів та викладачів як інструмент для навчання, а також широко застосовується професійними перекладачами та редакторами. Процес перекладу у ній не є цілком автоматичним, адже текст нерідко потребує правок, що можна легко здійснити за допомогою інтуїтивного інтерфейсу. Це дозволяє перекладачу брати під контроль ті частини роботи, які залежать від його навичок, тоді як виконання монотонних завдань доручається програмі. Наступною перевагою Matecat є можливість організації роботи в межах спільного простору. Система містить функцію розбиття тексту на частини, завдяки якій роботу над великою кількістю тексту можна розділити між кількома учасниками[3]. Однією зі складових групової роботи у Matecat є можливість залишати коментарі до сегментів колег та обговорювати контекстуальні труднощі безпосередньо в інтерфейсі, не витрачаючи час на месенджері. Такий підхід забезпечує синхронізацію: учасник може спостерігати оновлення та процес своїх колег, допомагати, вказуючи на помилки або потребу у заміні слова без втручання у їх індивідуальний процес, що гарантує термінологічну єдність та пришвидшує роботу над складними проєктами.

Практичний етап дослідження було реалізовано завдяки спільній роботі у рамках навчального проекту у хмарному середовищі Matecat, об'єктом якої стало оповідання Шарлотти Перкінс Гілман «Жовті шпалери». На початковому етапі лідерка поділила текст на фрагменти, які потім було делеговано серед учасниць. Методологія перекладу базувалася на використанні елементів машинного перекладу з наступним постредагуванням. Пріоритетом ми обрали відмову від дослівного перекладу на користь збереження стилю та контексту твору.

Заключною частиною виконання завдання став контроль якості перекладу у середовищі Matecat. Завдяки функціям платформи ми налагодили процес взаємного редагування: я та мої колеги помічали помилки і пропонували варіанти виправлень. На фінальному етапі фрагменти було об'єднано в файл для фінальної перевірки. Це дозволило внести правки, щоб зберегти єдиний настрій твору.

Використання Matecat у межах навчального завдання продемонструвало, що застосування хмарного середовища з вбудованою системою машинного перекладу значно облегшує працю. Такий підхід до координації командної роботи виявився ефективнішим за традиційні методи, оскільки він створює єдине поле для прийняття рішень.

Отже, інтеграція машинного перекладу у роботу перекладача у хмарному середовищі Matecat позначає собою початок нового етапу у розвитку перекладацької справи. Цей формат дозволяє вийти за межі одноосібного виконання завдань, перетворюючи переклад на високотехнологічний процес. Використання таких ресурсів сприяє пришвидшенню виконання замовлень майже будь-якої складності, безпосередньо впливаючи на покращення якості кінцевих результатів.

Вищезгаданий досвід доводить, що хмарна архітектура сервісу допомагає нівелювати бар'єри та підвищити координацію. Використання функцій дозволяє трансформувати перекладацьку діяльність з індивідуального виконання завдань у динамічну екосистему, в якій кожне виправлення зберігається та стає спільним ресурсом команди. Таким чином робота перекладача зосереджується на керуванні великими потоками інформації, де завданнями людини є роль контролера, що вдосконалює роботу машини.

Слід зазначити, що навіть найдосконаліші системи машинного перекладу не можуть замінити людську когнітивну діяльність та здібності. Твори, опрацьовані за допомогою вищезгаданих інструментів потребують редагування та врахування контексту, тому взаємодія між спеціалістом і машиною є ефективнішою. Завдяки цій комбінації

технології виконуватимуть допоміжну функцію, тоді як перекладачі забезпечуватимуть якість, коректність та естетичну довершеність продукту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Lebert M. A History of Translation. *Words and beyond*. 2016. URL: <https://marielebert.wordpress.com/2016/11/02/translation/>
2. Computer-assisted translation (CAT) tools: features, workflows, and AI-driven translation at scale. URL: <https://phrase.com/blog/posts/cat-tools/>
3. Matecat Benefits – Built for Collaboration. Matecat. URL: <https://site.matecat.com/benefits>